

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W KONINIE
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ
UNIWERSYTET NARODOWY W UŻHORODZIE
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
PAŃSTWOWY UNIWERSYTET PEDAGOGICZNY IMIENIA IWANA FRANKI W DROHOBYCZU
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
AKADEMIA KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W CHERSONIU
ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
PAŃSTWOWY UNIWERSYTET PEDAGOGICZNY W KRZYWYM ROGU
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI – STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY

Pod redakcją:

Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

За редакцією:

Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

Konin – Użhorod – Drohobycz
2018

Конін – Ужгород – Дрогобич
2018

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи / [редактори-упорядники: Я.Гжесяк, І.Зимомря, В.Ільницький]. – Конін – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2018. – 384 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy / [red.: J.Grzesiak, I.Zymomrya, W.Ilnytskyj]. – Konin – Użhorod – Drohobycz: Posvit, 2018. – 384 s.

ISBN 978-617-7235-50-6

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей IV-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **P.Goldyn**; dr hab., prof. **I.Zymomrya**; dr hab., prof. **M.Zymomrya**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **M.Pantjuk**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; dr. **A.Dushnyi**, dr **R.Zhovtanyi**; dr **O.Zhyhaylo**; dr **M.Pahuta**.

Редакційна колегія:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; д-р габ, проф. **П.Голдин**; доктор філологічних наук, проф. **І.Зимомря**; доктор філологічних наук, проф. **М.Зимомря**; доктор історичних наук, проф. **В.Ільницький**; доктор педагогічних наук, проф. **М.Пантюк**; доктор педагогічних наук, проф. **Ю.Кузьменко**; доктор педагогічних наук, проф. **О.Невмержицька**; кандидат педагогічних наук, доц. **А.Душний**, кандидат філологічних наук, доц. **Р.Жовтани**; кандидат психологічних наук, доц. **О.Жигайло**; кандидат педагогічних наук, доц. **М.Пагута**.

Recenzenci:

dr hab., prof. **Zenon Jasiński**
dr hab., prof. **Ihor Dobriański**

Рецензенти:

д-р габ., проф. **Зенон Ясінські**
д-р педагогічних наук, проф. **Ігор Добрянський**

ISBN 978-617-7235-50-6

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2018
© Посвіт, 2018

Булгаков В., Баштова М. Геоморфологічний термінологічний словник як інструмент для формування понять в курсі географії основної школи.....	110
Булеза Б. Сучасні підходи до профілактики наркоманії серед молоді в США.....	112
Варга Н. Деякі аспекти науково-дослідницької діяльності у вищій школі європейських країн.....	114
Вербенець А. Принципи удосконалення та моніторингу якості інклюзивної освіти.....	116
Виштак О. Інноваційні та нестандартні форми роботи у виховній діяльності.....	118
Гайова Ю. Ознайомлення з народнопоетичними символами в початковій школі.....	120
Галатюк Т., Галатюк Ю. Творча навчально-пізнавальна діяльність у процесі формування методологічної культури учнів.....	122
Галицька Н. Показники ефективності навчання на уроках біології періоду реформування освіти в 70–80-ті роки ХХ ст.....	124
Гедзик А. Особливості графічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю.....	126
Годецька Т. Булінг: сучасний стан та перспективи.....	127
Gołdyn P. Preparandy nauczycielskiej jako jedna z form kształcenia nauczycieli w międzywojennej Polsce.....	129
Grzesiak J. Scenariusz zajęć wyznaczniem technologii kształcenia oraz kompetencji nauczycieli i nauczycieli akademickich.....	132
Grzesiak J., Zymomrya I. Poprawa jakości edukacji wymaga poprawy jakości narzędzi pomiaru efektów kształcenia.....	137
Datskiv I. Teaching listening skills for ESP students in tourism faculty.....	141
Дригота Т., Твердохліб І. Мобільні операційні системи як невід'ємна складова сучасного курсу «Теорія операційних систем».....	143
Дружененко Р. Ознаки і властивості методичної системи навчання мови.....	145
Дурдас А. Розвиток університетської освіти Франції: історичний аспект.....	147
Жигайло О., Забуга С. Стимулювання пізнавальних інтересів учнів початкової школи на уроках математики.....	149
Жигайло О., Крекул О. Особливості використання групової форми роботи на уроках математики у початковій школі.....	151
Жигайло О., Михайлишин Н. Розвиток творчої активності учнів на уроках математики у початковій школі.....	153
Загородня А. Аналіз дисбалансу попиту та пропозиції на фахівців економічної галузі на ринку праці України.....	155
Зайцева І. Використання телепередач для навчання студентів дискусії англійською мовою.....	157
Зварич М. Дидактична гра на уроках української мови в початковій школі.....	159
Звєкова В. Роль позакласної діяльності під час дозвілля молодших школярів.....	161
Зенькович Ю. Питання перетворення форми в навчально-творчих роботах студентів художнього спрямування.....	163
Калинич М. Аналіз систематичного та культурологічного підходів в процесі формування фахової компетентності майбутніх перекладачів художньої літератури.....	164
Калита Н., Мачогон Б. Виховання ціннісного ставлення до особистості в учнів початкової школи.....	165
Калініна І. Інноваційні підходи щодо професійної адаптації державних службовців до управлінської діяльності.....	167
Кизенко В. Проблеми модернізації змісту варіативного освітнього компонента в умовах профільного навчання і розвитку дидактичних технологій його реалізації.....	169

ОЗНАКИ І ВЛАСТИВОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ МОВИ

Проблема осмислення методичної системи навчання мови в історії лінгводидактики відбувається у зв'язку з розвитком педагогічного системного підходу (В.Беспалько, І.Бех, Р.Загорулько, І.Ісаєв, В.Краєвський, А.Кузнецова, І.Підласий, Н.Ракова, С.Сисоєва, В.Сластьонін, І.Смагін, А.Фокшек, А.Хуторської, Л.Шевцова, Є.Шиянов, В.Ягупов), згідно з яким явища педагогіки осмислюються як деякі системи, тобто сукупності і взаємозв'язки їхніх елементів (компонентів).

Актуалізація системного підходу в педагогіці зумовила розвиток низки системоцентричних понять, наприклад: *педагогічна система, дидактична система, освітня система, виховна система, навчальна система, система формування, система розвитку, система пізнання* та ін. (В.Беспалько, В.Занков, С.Казакова, І.Малафіїк, Н.Морзе, А.Пишкало, Г.Селевко, Т.Фещенко, Н.Чернікова, М.Шептуховський та ін.).

На фоні загальних педагогічних понять оформлюється корпус лінгводидактичних системних термінів, серед яких «методична система навчання мови» та її компоненти. У полі зору дослідників – проблеми сутності, природи, типології, будови, функцій, розвитку системи, зовнішніх впливів на неї тощо.

Метою нашого дослідження є диференціація понять «ознаки системи» та «властивості системи», систематизація наукових розвідок з означеної проблеми, що дасть можливість більш повно осмислити поняття методичної системи навчання мови.

Проблема ознак і властивостей системних явищ знаходить місце у багатьох наукових працях, проте немає чіткої диференціації понять. Автори наукових досліджень вдаються або до використання одного з них, або послугуються поняттями як синонімами, що можуть бути взаємозамінними (Е.Бахусова, К.Линьов, Ф.Цофнас).

Словник синонімів допускає їхню синонімічну заміну, проте поняття ознаки тяжіє до значення «риса», «особливість», «прикмета», «показник»; властивість як поняття утримує семантику значень «якість», «здатність до чогось».

Поняття «методична система навчання мови» розуміємо як складний науково педагогічний феномен, основу якого становить інтеграція філософських, загальнонаукових і спеціальних наукових досліджень. Зважаючи на інтегративну сутність поняття «методична система навчання мови», до уваги беремо дослідження із філософії систем, загальнонаукової та педагогічної концепцій про системні явища.

На основі наукових досліджень класиків філософської думки виділяємо *ознаки системи*, а саме: цілісність, членованість, внутрішню активність (Парменід, Зенон), впорядкованість, взаємозумовленість (Аристотель, Евклід, Епіктет, Марк Аврелій), безкінечність, внутрішню будова, активність, належність до явищ більш складної будови (Демокрит, Евклід), керованість, цілеспрямованість, змінність елементів (Аристотель), складність, ієрархічність, обмеженість, злагодженість елементів, зовнішня регульованість (Платон), статичність-динамічність, відкритість-закритість (Зенон), рухливість, змінюваність, міцність, протяжність (існування у просторі і часі) (Дж.Ламетрі), абстрактність-конкретність, підпорядкування елементів вихідному принципу (Е.Кондільк), упорядкованість, динамічність, змінність, підпорядкування зовнішнім і внутрішнім чинникам, суб'єктивність (П.Гольбах), структурність, внутрішню організованість, несуперечливість, суб'єктивність (Г.Гегель), індивідуальність, суб'єктивність, внутрішнє зростання, цілеспрямованість (І.Кант).

Зважаючи на це, можемо виділити *властивості системи*: здатність виконувати роль (функцію), здатність еволюціонувати і вдосконалюватися, здатність досягати результату,

здатність взаємодіяти з іншими системами та середовищем, здатність до самоорганізації, саморозвитку, саморегуляції тощо.

Розвиток загальної теорії систем дав поштовх для нових спеціальних досліджень указанного феномену. Зокрема основоположник системного підходу до вивчення суспільних і природних явищ Л.Берталанфі осмислює такі ознаки систем, як універсальність, ізоморфізм, емерджентність, а також властивості адаптивної здатності (здатність пристосовуватися до умов середовища функціонування), еквіфінальності (різні за змістом і структурою системи можуть призвести до однакового результату), відкритості (здатності до змінюваності елементів системи внаслідок взаємодії з іншими системами та зовнішнім середовищем).

Представник загальної теорії систем А.Уйомов серед ознак і властивостей системи називає сутнісність, об'єктивність, взаємність, багатоманіття, універсальність [6].

За критерієм характеристики системи як такої та її відношення до інших систем Ф.Цоффна пропонує два види ознак – атрибутивні (розчленованість, автономність, елементарність, варіативність, іманентність, надійність, завершеність, однорідність, мінімальність, стаціонарність, стабільність, упорядкованість, центрованість, детермінованість, регенераційність (здатність поновлюватися) та реляційні (ізоморфізм, детермінація, функційна відповідність, додатковість).

У зв'язку з розвитком прагматологічного напрямку у вивченні системних явищ обґрунтуванню підлягають ознаки антропоцентризму (В.Сагатовський), практичної орієнтованості, інструментальності (С.Ємельянов, Е.Напельбаум), ефективності, перспективності (Е.Бахусова, А.Кузнецова).

Ознаки системних явищ на засадах прагматологічного підходу мають значення для оформлення ознак і властивостей педагогічних систем, зокрема методичної системи навчання мови. Важливим, на наш погляд, є врахування антропологічної природи будь-якої педагогічної системи, тому що за кожною теоретично осмисленою та апробованою системою стоїть особистість. Як результат – виділення індивідуальності, суб'єктивності як вагомих ознак методичної системи. Інша ознака методичної системи навчання мови, виділена нами на основі філософських вчень про системні явища, а також системних педагогічних концепцій, – це належність до системи вищої складності – педагогічних систем, які у свою чергу належать до блоку соціальних систем.

У системних дослідженнях із педагогіки знаходимо осмислення інших ознак і властивостей системи навчання. Так, Е.Азимов та А.Щукін [1] обґрунтовують складність, функційність та відкритість системи як наслідок її здатності до внутрішніх змін під впливом зовнішніх чинників. В.Сластьонін зосереджує увагу на гнучкості й варіативності систем [5]. На еволюційності, перспективності, технологічності педагогічних систем різних класів наголошує В.Беспалько [2]. Доволі розлогий комплекс ознак і властивостей представлений у доробку І.Подласого [4], серед яких названо ефективність, результативність, продуктивність, оптимальність, проблемність, комплексність, багатоплановість. Процесуальність, планомірність, цілісність, тривалість, організованість, гуманність, комплексність, неперервність, демократичність, оптимальність, особистісна спрямованість, двосторонність, цілеспрямованість, динамічність, перманентність як ознаки системи навчання розглядає В.Ягупов [7].

Резюмуючи викладене вище, підкреслимо інтегративну сутність методичної системи, що зумовлює інтегративну природу ознак методичної системи, дозволяє актуалізувати комплексний підхід до вивчуваного феномена.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). – М.: ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.

3. Новий тлумачний словник української мови / Укладачі В.В.Яременко, О.М.Сліпушко. – К.: Аконіт, 2001. – Т. 3. – 927 с.
4. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: В 2 кн. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДИС, 1999. – Книга 1. – 576 с.
5. Слостенин В., Исаев И., Шиянов Е. Педагогика. – М.: Академия, 2002. – 576 с.
6. Уемов А.И. Системный подход и общая теория систем. – М.: Мысль, 1978. – 272 с.
7. Ягупов В.П. Педагогика. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Алла ДУРДАС
(Київ, Україна)

РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ФРАНЦІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Система освіти кожної країни, як і її культура – це унікальне явище, яке є набагато складнішим, аніж інші системи, оскільки воно є тісно пов'язаним з духовними і матеріальними аспектами минулого і сьогодення. У процесі роботи над доктринами та концепціями реформи освіти в Україні варто ознайомитися з подібними процесами в інших країнах, зокрема у Франції, яка впродовж відстоє історичні набути освітньої галузі, отримані впродовж століть.

Франція – третя за популярністю країна для навчання за кордоном. Багато студентів приїжджають з франкомовних країн, проте існують стійкі традиції навчання студентів з багатьох країн Європи, Азії та Північної Америки. Франція займає третє місце у світі з прийому іноземних студентів, поступаючись лише США та Великій Британії. Майбутніх магістрів та аспірантів приваблює у Франції рідкісне поєднання світового рівня післядипломної освіти та низької плати за навчання. Близько 220 тисяч молодих людей з інших країн щороку вибирають Францію. І не випадково: французький уряд приділяє величезну увагу системі освіти, на освіту витрачається більше 23% національного бюджету.

Вища освіта у Франції має дуже багату історію. Зараз в країні існує 250 вищих навчальних закладів, з них 77 – університети (65 з яких – державні). Університети складають провідну ланку системи вищої освіти, в них навчається 88% студентів [6]. Формування державності країни, зміни політичної влади й державних форм управління, концентрація владних повноважень у центрі сприяли здійсненню поступової секуляризації освітньої сфери й давали перманентні поштовхи для розробки та впровадження освітніх реформ в Франції. Держава крок за кроком повністю перебрала на себе функції щодо формування і визначення векторів розвитку освітньої політики в країні, а церква навпаки втратила важелі впливу на розбудову освітньої сфери. Економічний розвиток, індустріалізація, стрімке зростання промислового виробництва, запровадження інноваційних технологій, інформатизація спричиняли реформування системи університетської освіти: удосконалення сертифікації, спеціалізації й професіоналізації університетської підготовки, диверсифікацію дипломів, установлення та розширення зв'язків між університетською освітою і наукою, центром, університетами й регіонами. Зростання кількісних показників вимагало якісних змін в організації університетського навчання: запровадження нових спеціалізацій тощо [3].

Становлення й розвиток системи університетської освіти Франції включає в себе декілька етапів.

Перший етап (XII–XVIII ст.) характеризується зародженням університету. У цей період університети Франції мали суто навчальні функції, а також були посередниками, які передавали знання молодому поколінню. Ці заклади не займалися науково-дослідницькою діяльністю. За часів Старого режиму держава не втручалася в освітню політику й дозволяла духовенству її регулювати, здійснювати нагляд за навчальними закладами [5]. Однак при цьому відкривались вищі спеціалізовані школи, особливо військові, а з другої половини XVIII ст. держава поступово